

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D2/1/HSÖ-03/4 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 03-50/561-243
Karar Tarihi : 10.7.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Tuncay SONGÖR
Kublay ATASAYAR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B- RAPORTÖRLER: Hakan Suat ÖLMEZ, İbrahim AYDEMİR

C- BAŞVURUDA BULUNAN : - AKSA Jeneratör Sanayi A.Ş.

D- TARAFLAR : - AKSA Jeneratör Sanayi A.Ş.
Gülbahar Cad. 1. Sok. No:2 Güneşli/İstanbul
- AKSA APC Bayileri

E- DOSYA KONUSU: **AKSA Jeneratör Sanayi A.Ş. (AKSA) ile Aksa Power Center (APC) bayileri arasında yapılan bayilik sözleşmelerine ilişkin menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.**

F- DOSYA EVRELERİ: Rekabet Kurulu'nun 14.7.2002 tarihinde mevcut bazı grup muafiyet tebliğlerinin yerine 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğini çıkarması üzerine, söz konusu Tebliğin yürürlüğe girdiği 14.7.2002 tarihi itibarıyla menfi tespit/muafiyet başvuruları sonuçlandırılmamış olan bazı teşebbüslere, başvuru konusu anlaşmalarının halen yürürlükte olup olmadıklarını tespit etmek ve bu anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğe göre düzenlemelerini sağlamak amacıyla bir yazı gönderilmiştir.

AKSA'dan gelen ve Kurum kayıtlarına 3.2.2003 tarih ve 500 sayı ile giren cevap yazısında, Kurum kayıtlarına 5.5.1998 tarih ve 1156 sayı ile intikal eden "Bayilik Sözleşmesi"nde değişiklikler yapılmış olduğundan yazı ekinde gönderilen 2.1.2003 tarihli bayilik sözleşmesinin menfi tespit/muafiyet başvuruları çerçevesinde değerlendirilmesi talep edilmektedir.

Bunun üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 6. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.6.2003 tarih, D2/1/HSÖ-03/4 sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 13.6.2003 tarih ve REK.0.06.00.00/67 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek, ek bilgi temini için konunun incelemeye alınmasına karar verilmiştir.

İncelemeye alınan konu hakkında raportörlerce hazırlanan 2.7.2003 tarihli Bilgi Notu, 7.7.2003 tarih ve REK.0.06.00.00/76 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-50 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, AKSA ile bayileri arasında imzalanan bayilik sözleşmesi için yapılan değerlendirme sonucunda,

- a) Sözleşme'nin 5., 6., ve 10. maddelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan hükümler ihtiva etmesi nedeniyle menfi tesbit belgesi verilemeyeceği,
- b) Sözleşme'nin 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne göre grup muafiyeti kapsamı dışına çıkaran sınırlamalar içerdiğinden grup muafiyeti kapsamına girmediği,
- c) Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartları haiz olmadığından bireysel muafiyet tanınamayacağı,
- d) Sözleşme'nin bölgesel sınırlama ile birlikte aktif ve pasif satış yasağı getiren 5.2. maddesinin; süresiz rekabet yasağı getiren 5.12. ve 5.15. maddelerinin ve fiyat tespitine ilişkin hükümler içeren 6.3. ve 10.1. maddelerinin rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olduğu ve bahsi geçen maddelerinin değiştirilmesi gerektiği,
- e) "APC" adıyla anılan bölgesel ana bayilerin kendi bölgelerindeki alt bayilerle yaptıkları sözleşmelerin (d) bendinde sözü edilen kısıtların aynısını içeren 5.02., 5.03., 5.09. ve 8.01. maddelerinin değiştirilmesi gerektiği,
- f) Bu tespitler göz önüne alınarak AKSA Bayilik Sözleşmesi'nin ve APC'ler tarafından kendi bayileriyle yapılan sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi yahut 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde 60 (altmış) gün içinde tekrar düzenlenerek Kurumumuza bildirilmesi gerektiği; gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda Kanun'un 4. maddesi bağlamında işlem yapılması gerektiği,
- g) Alınacak Kurul kararının yerine getirilmesinin sağlanması bakımından AKSA ile birlikte APC'lere de tebliğ edilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Teşebbüse İlişkin Bilgiler

AKSA, jeneratör imal ve satışı alanında faaliyet gösteren, Kazancı Holding A.Ş. grubu bünyesinde yer alan bir şirkettir. Kazancı Holding A.Ş. temel olarak jeneratör, klima ve enerji sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Başvuru kapsamında verilen bilgilerde, AKSA'nın jeneratör pazarındaki payının ciro bakımından % ...-... dolayında olduğu ifade edilmiştir. Ancak bölgesel ana bayiler konumunda olan APC'lerle yapılan görüşmelerde pazar payının bazı bölgelerde satış miktarı açısından yaklaşık % ..... olarak tahmin edildiği belirtilmiştir. AKSA,

yurtiçi satışlarını sayıları 24'ü bulan APC'ler vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. APC'lerin bir bölümü AKSA'nın yavru şirketleri iken diğerleri bağımsız firmalardır ve her iki gruptaki APC'lerle de aynı bayilik sözleşmesi yapılmaktadır. APC'ler jeneratör satışlarında 275 KVA güce sahip olanlara kadar yetkilidirler. 275 KVA üstü güce sahip jeneratör satışlarında, satış hizmetleri AKSA merkez direkt satış departmanı tarafından, yurt dışı satışları ise AKSA ihracat departmanı tarafından yapılmaktadır.

H.2. İlgili Pazar

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden hareketle, AKSA'nın bayileriyle imzaladığı başvuru konusu bayilik sözleşmesinin içeriğine uygun olarak ilgili ürün pazarı "jeneratör pazarı", ilgili coğrafi pazar ise, jeneratör satışlarının ülkenin her bölgesine yapılabildiği ve herhangi bir bölgesel coğrafi pazar söz konusu olmadığı dikkate alınarak "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak kabul edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

Başvuru konusu sözleşmenin aşağıda yer verilen hükümleri, önce menfi tespit, daha sonra grup muafiyeti ve bireysel muafiyet talebi bakımından incelenmiştir:

Madde 4.1. "AKSA'nın öngördüğü ürünleri bayi satmakla yükümlüdür. AKSA BAYİ'nin satış yetkisine sahip olduğu ürünlerden, zaman içerisinde BAYİ'nin satış ve pazarlama faaliyetleri gözönüne alınarak istediği bir veya birkaç tanesine ait yetkiyi iptal edebilir."

Madde 5.2. "BAYİ satmakla yükümlü olduğu ürünlerin satışını, ürüne ait ek sözleşmede belirtilen bölge çerçevesinde gerçekleştirebilir. Bulunmuş olduğu bölge dışındaki herhangi bir BAYİ'ye ait bölgedeki satıcıya satış yapamaz, satış yapmak üzere numune bırakamaz."

Madde 5.9. "BAYİ, satış amaçlı olarak ek sözleşmelerde bahsi geçen ürünlere ait teklifler ve girilecek ihaleleri AKSA'ya bildirecektir."

Madde 5.12. "BAYİ, AKSA dışındaki ticari işletmelerin mallarını alıp, teşhir amaçlı olarak mağazada bulundurmamayı kabul ve taahhüt eder. BAYİ, AKSA'nın imal ettiği ve ithal ürünlere muadil rakip ürünlerin, satışına yönelik hiçbir faaliyette bulunmamayı kabul ve taahhüt eder."

Madde 5.15. "BAYİ, ürünleri sadece AKSA'dan temin etmeyi, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ithal yoluyla veya diğer BAYİ'ler dahil, başka hiçbir gerçek veya tüzel kişilikten alıp satmamayı peşinen kabul ve taahhüt eder."

Madde 6.3. "AKSA imal ettiği veya ithal ettiği ürünlere ait pazarlama faaliyetini sürdürecektir. Ürünlere ait satış fiyatlarını, pazarlama plan politikası ile ilgili ayrıntı ve değişiklikleri BAYİ'ye en kısa sürede bildirecektir."

Madde 10.1. *“BAYİ’de satılacak ürünlerin tavsiye edilen perakende satış fiyat ve şartları AKSA tarafından saptanarak BAYİ’ye bildirilir.”*

Madde 17.1-2. *“AKSA’nın mevcut bir BAYİ teşkilatı vardır. Ancak AKSA herhangi bir bölgede mevcut iş potansiyelini gözönüne alarak yeni BAYİ’ler tayin edebilir. AKSA’nın takdiri tamamen kendine ait olmak üzere, BAYİ’nin satışlarını tatminkar görmez ise, aynı bölge içinde birden fazla BAYİ tayin edebilir. BAYİ’nin bu nedenle AKSA’dan herhangi bir talep hakkı yoktur.”*

Bildirim konusu bayilik sözleşmesinin yukarıda yer alan hükümleri incelendiğinde; bayinin belirlenen bölge dışında satış yapamaması (madde 5.2.), bayiye getirilen rekabet yasağı (madde 5.12. ve 5.15.) ve fiyat tespitine ilişkin hükümleri (madde 6.3. ve 10.1.) rekabeti kısıtlayıcı niteliktedir ve Kanun’un 4. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Dolayısıyla bu hükümlerden ötürü Bayilik Sözleşmesi’ne menfi tesbit belgesi verilmesi uygun görülmemiştir.

H.3.2. 2002/2 Sayılı Tebliğ Bakımından Değerlendirme

Başvuruya konu Bayilik Sözleşmesi incelendiğinde dikey bir anlaşma olduğu görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu sözleşme 2002/2 sayılı Tebliğ’deki koşulları sağlaması halinde bu Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanabilecektir. Bu bağlamda, bölge dışına satış yasağı, rekabet yasağı ve fiyat belirlenmesine ilişkin yukarıda yer verilen sözleşme maddeleri Tebliğ hükümleri çerçevesinde incelenmiştir.

Bir dikey anlaşmanın Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlanabilmesi için Tebliğ’in, “Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkararak Sınırlamalar” başlıklı 4. maddesinde yer alan sınırlamaları içermemesi gerekmektedir. Rekabet yasağına ilişkin hükümler ise, ancak Tebliğ’in 5. maddesinde belirtilen hallerde muafiyetten yararlanabilecektir.

Tebliğ’in 4. maddesinin (a) bendine göre, bir anlaşmayla, azami satış fiyatının belirlenmesi ya da fiyat tavsiyesi dışında, *“alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi”* halinde bu anlaşma Tebliğ ile getirilen muafiyetten yararlanamayacaktır. Ancak bildirim konusu “Bayilik Sözleşmesi”nin 6.3. maddesinde AKSA’nın satış fiyatını belirleyebileceği, 10.1. maddesinde ise BAYİ’de satılacak ürünlerin tavsiye edilen perakende satış fiyat ve şartlarının AKSA tarafından bayiye bildirileceği hususları düzenlenmektedir. Raportörlerce AKSA Ankara başbaya temsilcisi ile yapılan görüşmede de, tavsiye edilen fiyatların bağlayıcı olduğu ve fiilen uygulandığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu hükümler, söz konusu anlaşmayı Tebliğ kapsamı dışına çıkarmaktadır.

Yine Tebliğ’in aynı maddesinin (b) bendine göre; (2), (3) ve (4) nolu paragraflarda sayılan özel durumlar ile sağlayıcı tarafından kendisine veya bir başka alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölge ya da münhasır bir müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması hariç olmak üzere, *“alıcının sözleşme konusu mal ya da hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirilmesi”* halinde de ilgili anlaşma grup muafiyetinden yararlanamayacaktır. Bu maddeye göre, ancak münhasır bölge ve müşteri grubuna yapılacak *“aktif satışların”*

yasaklanmasına müsaade edilebilmekte, pasif satışların yasaklanması hali ise Tebliğ ile sağlanan muafiyetin dışında bırakılmaktadır.

Anlaşmanın 17.1-2. maddeleri incelendiğinde, bayilere münhasırlık tanınmadığı görülmektedir. Zira münhasırlıktan anlaşılan, bir bölge ya da müşteri grubu için sadece bir teşebbüsün yetkili kılınmasıdır. Oysa anlaşmanın 17.1. ve 17.2. maddelerinde, "AKSA'nın mevcut bir BAYİ teşkilatı vardır. Ancak AKSA herhangi bir bölgede mevcut iş potansiyelini gözönüne alarak yeni BAYİ'ler tayin edebilir. AKSA'nın takdirli tamamen kendine ait olmak üzere, BAYİ'nin satışlarını tatminkar görmez ise, aynı bölge içinde birden fazla BAYİ tayin edebilir. BAYİ'nin bu nedenle AKSA'dan herhangi bir talep hakkı yoktur." ifadeleri bulunmaktadır. Bu hükümlerden dolayı anlaşmayla, herhangi bir bölge ya da müşteri grubu için bir münhasırlık sağlanmadığı açıktır. Dolayısıyla, grup muafiyeti bakımından anlaşmada aktif satışı dahi yasaklayan bir hüküm olmaması gerekmektedir. Halbuki anlaşmanın yukarıda da yer verilen 5.2. maddesiyle, hem aktif satışı hem de pasif satışı yasaklayan hükümlere yer verilmektedir. Nitekim firmanın Ankara ve civarındaki 15 ili kapsayan bölge baş bayi temsilcisi ile raportörlerce yapılan görüşmede de bu konudaki soruya "Bölge dışına hiçbir şekilde aktif ya da pasif satış yapamayız. Aksi takdirde cezai bedel öderiz. Bu kurala her AKSA bayisi uymak zorundadır" cevabı alınmıştır.

Bayilere bu anlamda getirilen başka kısıtlar da mevcuttur. Sözleşmenin 6.3. maddesine göre AKSA imal veya ithal ettiği ürünlerin pazarlama faaliyetini sürdürecektir. Kapasitesi belirli bir büyüklüğü (275 KVA) aşan ürünler bayiler tarafından satılmamakta, yalnızca AKSA'nın pazarlama departmanı tarafından satılmaktadır. Ayrıca ihale kapsamında yapılan satışlar da bayinin aracılığı ile yalnızca AKSA tarafından gerçekleştirilmekte, ihaleler hakkında bayi AKSA'ya bilgi verme yükümlülüğü altında bulunmaktadır (madde 5.9.).

Öte yandan, anılan Tebliğ'in "rekabet yasağı"na ilişkin 5. maddesine göre; "alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi 5 yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü" de grup muafiyeti kapsamı dışındadır.

Anlaşmanın 5.12. maddesiyle alıcılara rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmekte ve bunun için herhangi bir süre öngörülmemektedir. Dolayısıyla sözleşme süresince bu hükümlerle getirilen sınırlama geçerli olacaktır. Sözleşmenin süresine ilişkin 13. maddede ise, sözleşmenin süresinin 1 (bir) yıl olduğu ve taraflardan AKSA'nın sözleşmenin sona erme tarihinden 1 ay önceden, BAYİ'nin ise 3 ay önceden feshetmemesi halinde bayilik sözleşmesinin aynı şartlarla 1 yıl daha yenilenmiş sayılacağı düzenlenmektedir. Bu tür düzenlemeler rekabet hukuku bakımından süresiz sözleşme olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple, getirilen rekabet yasağı 5 yılı aşan bir düzenleme olup, grup muafiyeti kapsamı dışındadır.

Yukarıda yer verilen nedenlerden dolayı, sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığı sonucuna varılmıştır.

H.3.3. Bireysel Muafiyet Açısından Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde, sayılan şartların tamamının varlığı halinde ve ilgililerin talebi üzerine teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarınının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabileceği hükmü yer almaktadır. Bu şartlar;

- a) malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- b) tüketicinin bundan yarar sağlanması,
- c) ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- d) rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,

şeklinde. Bu koşulların tümünü içeren başvurulara en çok 5 yıl süre ile muafiyet verilebilmektedir. Buna göre, AKSA'nın bildirim konu bayilik sistemi ve sözleşmesini Grup Muafiyeti Tebliği kapsamının dışına çıkaran; aktif satış yasağı ve pasif satışları zorlaştırıcı nitelikteki düzenlemelerle alıcının kendi satış fiyatını belirlemesini engelleyen hükümler yukarıda yer alan muafiyet alabilme koşulları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

H.3.3.1. Malların Üretimi veya Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

Bir anlaşmanın Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmesi için, öncelikle anlaşma konusu olan malın üretimi ve dağıtımı ile ilgili olarak bir gelişme veya iyileşme olması ya da ekonomik veya teknik gelişme sağlanması gerekmektedir.

Sağlanan yarar, sadece teşebbüsün kendisine yönelik olmamalı, ekonomiye, ilgili ürün pazarına, rakiplere ve tüketicilere de katkı sağlamalı; ayrıca sağlanan yarar objektif olmalıdır. Standart bir ürün olan ve bayilerce verilen hizmete esas teşkil edecek olan teknik özelliklerin marka bazında önemli değişiklikler göstermediği jeneratör piyasasında, yapılacak dağıtım anlaşmalarında aktif ve pasif satış yasağı, bayilerin satışlarının ürün çeşidi bakımından ve müşteri ve bölge açısından sınırlandırılması yoluyla arz koşullarının belirlenmesi şeklinde kısıtlar getirilmesi ne beklenen yararın elde edilebilmesi için gereklidir ne de dağıtım sisteminde yenilik ve iyileşmeler doğurabilecek niteliktedir. Kaldı ki bu tür kısıtlar içeren hükümlerin hem markalar arası rekabeti engelleyerek AKSA'nın pazardaki görece güçlü konumunu pekiştirmeye, hem de marka içi rekabeti ortadan kaldırmaya dönük olduğu anlaşılmaktadır.

AKSA Türkiye'nin önde gelen jeneratör üreticilerindendir ve % ...-... civarında pazar payına sahiptir. Sahip olduğu ekonomik güç, pazar payı ve dağıtım ağı ile üretmiş olduğu ürünleri ülkenin her bölgesine pazarlayabilme imkanına sahiptir. Bu nedenle, oluşturulan farklı bölgelerden bölge dışına yapılacak aktif ve pasif satışları yasaklayan dağıtım sisteminin;

- jeneratör dağıtım maliyetlerinin düşürülmesinde bir etken olmayacağı,
- piyasaya girişleri kolaylaştırmayacağı,
- jeneratör dağıtımı ve sunumu karmaşık ve özel bir durum arz etmediğinden yeni sistemin kaliteyi artırmaya yönelik herhangi bir katkı sağlamayacağı,

hususları dikkate alındığında, Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde ifade edilen şartını yerine getirmedeği görülmektedir.

H.3.3.2.Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için aranan ikinci koşul, yukarıda ifade edilen ekonomik yararlarından tüketicilerin de faydalandırılmasıdır. Bir başka deyişle, ekonomik açıdan yarar sağladığı söylenebilecek olan bir anlaşma, bu yararı tüketicilere yansıtmadığı sürece, muafiyetten faydalanamaz.

Buradaki tüketici teriminden kastedilen sadece nihai tüketiciler değil, nihai tüketiciler dışında kalan satıcı, dağıtıcı ve hatta üretici gibi tüm kullanıcılarıdır.

Tüketicilerin elde edeceği menfaat kapsamında ise, fiyatlarda sağlanacak düşüşler, kalitenin artması, ürün çeşitliliğinin sağlanması, ekonomiye yeni malların kazandırılması, satış sonrası etkin hizmetler, malın arzında devamlılığının sağlanması gibi ekonomik faydalar değerlendirilebilir.

Jeneratör, kalitenin ve satış sonrası hizmetin önemli olduğu, üretimi ve servisi teknik bilgi gerektiren bir üründür. Başvuru konusu bayilik sözleşmesinde yer alan, bayi çalışanlarının eğitimleri için belirlenen standartlara uyum zorunluluğu getirilmesi ve satış sonrası hizmetlere ilişkin eğitimin AKSA tarafından verilmesinin hükme bağlanması, satış ve teşhir yerine ilişkin standartların belirlenmesi gibi unsurlar yeni dağıtım sisteminin satış sonrası hizmetle ilgili tüketici lehine düzenlemeler olarak değerlendirilebilir. Ancak bu tür hükümler satış sonrası hizmet gerektiren ürünlere ilişkin sözleşmelerde genellikle yer alan hükümlerdir ve sözleşmede yer alan rekabeti kısıtlayıcı hükümleri haklı gösterecek, bunlarla orantılı bir iyileşmeden söz edilemez.

Fiyatlar üzerindeki etki bakımından sözleşmeye bakıldığında, AKSA'nın piyasada önemli bir yeri ve pazar payı vardır, sahip olduğu dağıtım ağı Türkiye jeneratör piyasasının her noktasına erişime olanak sağlamaktadır. Sözleşmede yer alan rekabet yasağı hükmü ile bayilerin diğer jeneratör markalarını satmaları engellenmekte, böylece markalar arası rekabet önemli ölçüde kısıtlanmış olmaktadır. Bunun, tüketiciye yansıyan fiyatı azaltıcı değil, aksine arttırıcı bir etkisi olacağı açıktır.

AKSA'nın pazardaki konumu dikkate alındığında, marka içi rekabetin sağlanması da markalar arası rekabette olduğu kadar önem kazanmaktadır. Sözleşmede yer alan bölge tahsisinin ve hem aktif hem de pasif satış yasağının marka içi rekabeti

azaltması ve bu şekilde AKSA ürünlerinin kendi içinde fiyat rekabetini engellemesi muhakkaktır.

Özetle, başvuru konusu sözleşmeyle düzenlenen dağıtım sisteminin, ürün fiyatlarını düşürme etkisinden çok, artırma etkisine sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, sözleşme konusu dağıtım sisteminin yeni gelişmeler sağladığı varsayılsa dahi, bu dağıtım sistemi ile tüketicinin, bu gelişmelerden yarar sağlamayacağı anlaşılmaktadır.

H.3.3.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

Anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin piyasa payı ne kadar yüksekse, ilgili piyasadaki rekabetin anlaşmadan etkilenmesi de o oranda artmaktadır. Anlaşmanın piyasadaki rekabeti kısıtlayıcı etkisi yükseldikçe de muafiyet alma ihtimali azalmaktadır. Bunun yanında dikkate alınması gereken husus, anlaşmadan etkilenecek diğer teşebbüslerin pazar payları ve pazarın yoğunluk oranıdır. Çünkü burada temel olarak incelenen, taraf teşebbüslerin ekonomik gücü değil, pazarın olumsuz rekabet koşullarından etkilenme ihtimalidir. Bunun için, anlaşmanın tarafı olan teşebbüsler pazarın tümüne hakim olmadıkça, diğer teşebbüslerin pazar payları da değerlendirmede önemli bir faktör olacaktır.

AKSA'nın %...-... civarındaki pazar payı ile pazarın geriye kalan %...-...'inin 15-20 dolayında firma arasında paylaşıldığı gözönüne alındığında, ilgili ürün pazarında AKSA'nın önemli bir pazar gücüne sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede, başvuru konusu bayilik sisteminin yukarıda ayrıntılarıyla açıklanan rekabeti engelleyen yapısının, ilgili pazarın önemli bir kısmını olumsuz etkileyeceği kanaatine varılmıştır.

H.3.3.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

Kanun'un 5. maddesinin (d) bendi, (a) bendinde ifade edilen yarardan (b) bendine göre tüketicilerin yararlanması durumunda, sağlanan bu yararlar, getirilen rekabet sınırlaması arasında bir denge olmasını ve bu yararın sağlanabilmesi için getirilen rekabet sınırlamalarının mümkün olan asgari düzeyde olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle (a) ve (b) bentlerindeki şartların sağlanmadığı sonucuna varıldığı bir durumda, ilgili anlaşmanın (d) bendi bakımından değerlendirilmesi de mümkün değildir.

Başvuru konusu olan AKSA'nın APC olarak adlandırılan ana bayilerle yaptığı sözleşmelere ek olarak, APC'lerin alt bayilerle yapmış oldukları sözleşmeler de bulunmaktadır. Bu sözleşmeler incelendiğinde bildirim konusu sözleşmede tespit edilen ve rekabeti engelleyici nitelikte olan aktif ve pasif satış yasağı, süresiz rekabet etmeme yükümlülüğü ve yeniden satış fiyatı empozesinin, bu sözleşmelerde de mevcut olduğu görülmektedir.

I- SONUÇ

AKSA Jeneratör Sanayi A.Ş. ile bayileri arasında imzalanan bayilik sözleşmesi için yukarıda yer verilen tespitler ve yapılan değerlendirmeler doğrultusunda;

1- a) Sözleşme'nin 5., 6., ve 10. maddelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan hükümler ihtiva etmesi nedeniyle ilgili bayilik sözleşmesine menfi tesbit belgesi verilemeyeceğine,

b) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne göre muafiyet kapsamı dışına çıkaran sınırlamalar içermesi nedeniyle Sözleşme'nin grup muafiyeti kapsamına girmediğine,

c) Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartları haiz olmadığından sözleşmeye bireysel muafiyet de tanınamayacağına,

2- a) Sözleşme'nin rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olduğu tespit edilen, bölgesel sınırlama ile birlikte aktif ve pasif satış yasağı getiren 5.2. maddesinin değiştirilmesi veya bunun yerine 5.17. maddesinde AKSA'ya tanınan yeni bayi tayin etme hakkının kaldırılarak bayilere münhasırlık tanınması ve her iki durumda da pasif satışın engellenemeyeceğine ilişkin bir hükmün sözleşmeye dahil edilmesi; süresiz rekabet yasağı getiren 5.12. ve 5.15. maddelerindeki rekabet yasağının en fazla 5 yıl süreyle sınırlandırılması; fiyat tespitine ilişkin hükümler içeren 6.3. maddesinin AKSA'nın bayiye yaptığı satışlarda uygulayacağı fiyatlara ilişkin olduğu hükmünün maddeye ilave edilmesi ve 10.1. maddesinin sabit veya asgari satış fiyatı uygulamasına dayanak oluşturacak biçimde yorumlanmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğine,

b) "APC" adıyla anılan bölgesel ana bayilerin kendi bölgelerindeki alt bayilerle yaptıkları sözleşmelerin (d) bendinde yer verilen sınırlamaların aynılarını içeren 5.02., 5.03., 5.09. ve 8.01. hükümlerinin de AKSA ile APC'ler arasındaki sözleşmeler için öngörülen biçimde değiştirilmesine,

bu değişikliklerin yapılması halinde AKSA Bayilik Sözleşmesi'nin ve APC bayileri tarafından kendi bayileriyle yapılan sözleşmelerin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceğinin ilgililere bildirilmesine,

i) Öngörülen değişikliklerin yerine getirilmesi ve Kurumumuza bildirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine,

ii) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağının, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde Kanun'un ilgili maddeleri uyarınca haklarında soruşturma açılacağı ve aynı Kanun'un 16 ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağı taraflara bildirilmesine,

03-50/561-243

3- Kurulumuzca alınan bu kararın yukarıda belirtilen gereklerinin yerine getirilmesinin sağlanması bakımından, kararın AKSA ile birlikte APC bayilerine de tebliğ edilmesine,

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.